

Karlstads universitet
Institutionen för Samhällsvetenskap
Avdelningen för historia

Andreas Engström

**An Analysis of Swedish and American
World History High School Textbooks.**

Historia
C-uppsats
Examensarbete för lärarutbildningen

Datum: 06-01-22
Handledare: Lars Petterson
Examinator:
Löpnummer: X-XX XX XX

Innehållsförteckning

2	Tabellförteckning.....	3
3	Varför jag valt detta ämne.....	4
4	Syfte	4
5	Frågeställningar.....	4
6	Exempel på tidigare forskning.....	4
7	Teoretisk utgångspunkt, metod och avgränsningar.....	5
7.1	Standardsida	7
7.2	Epokindelning / Övergripande strukturer.....	8
7.3	Källorna.....	8
8	Urval - Att hitta aktuella svenska och amerikanska historieläroböcker med världshistoria för gymnasiet..	9
9	definitioner.....	10
10	Epokindelning / Övergripande strukturer.....	11
11	Djupare analys.....	11
11.1	Böckernas stil.....	11
11.2	Franska revolutionen.....	12
11.2.1	Stoffsortering och stoffstrukturering.....	12
11.2.2	Utrymme.....	16
11.2.3	Stoffurval.....	17
11.2.4	Förklaringar.....	19
11.3	Andra världskriget.....	21
11.3.1	Stoffsortering och stoffstrukturering.....	21
11.3.2	Stoffurval.....	31
11.3.3	Förklaringar:.....	33
12	Slutsatser.....	35
13	Förslag till vidare undersökningar.....	35

1 Tabellförteckning

Tabell 1. Skapandet av standardsida.....	7
Tabell 2. Aktuella Svenska världshistorieböcker.....	9
Tabell 3. Utvalda böcker för djupare analys.....	10
Tabell 4. Böckernas ungerfärliga kronologiska uppdelning.....	11
Tabell 5. Stoffsortering, franska revolutionen.....	12
Tabell 6. Böckernas utrymme till franska revolutionen, A.....	16
Tabell 7. Böckernas utrymme till franska revolutionen, B.....	17
Tabell 8. Stoffsortering, andra världskriget.....	22
Tabell 9. Böckernas utrymme till andra världskriget, A.....	30
Tabell 10. Böckernas utrymme till andra världskriget, B.....	31

2 Varför jag valt detta ämne

Under ett år som utbytesstudent i Förenta Staterna fick jag på historietimmen lära mig att den industriella revolutionen spriddes från Nordamerika och att andra världskriget startade i och med attacken mot Pearl Harbor. Det var inte riktigt vad jag hade hört på historietimmen i Sverige.

3 Syfte

Undersökningens syfte är att undersöka om, och i så fall hur, dagsaktuella historieläroböcker för den svenska gymnasieskolan och motsvarande nivå i Förenta Staterna skiljer sig i presentation, inkludering och sortering av stoff.

4 Frågeställningar

Vilken epokmässig avvägning har böckerna?

Hur skiljer sig presentationen av franska revolutionen och andra världskriget i de utvalda böckerna gällande

- stoffstrukturering
- stoffurval i text och bild
- utrymme

Finns det frågor som böckerna ger olika förklaringar till?

5 Exempel på tidigare forskning

I sin *Lesser Nations – The Nordic Countries in English History Textbooks* undersöker Leo Pekkala dels mängden nordisk historia, dels framställningen av nordisk historia efter Napoleon, i engelska och walesiska böcker tryckta efter andra världskriget.¹

I boken *Afrika i skolböckerna* och avhandlingen *”De Andra” – Afrikaner i svenska pedagogiska texter (1768-1965)* undersöker Mai Palmberg respektive Luis Ajagán-Lester ur vilken synvinkel Afrika och afrikaner presenteras och hur det har bidragit till den allmänna synen på afrikaner och Afrika. Ajagán-Lester konstaterar bland annat att ”Diskursen om överlägsna raser blev en omöjlig text [i det undersökta materialet] men talet om *färgat folk* försvann inte. Dessa färgade folk associerades med, mer eller mindre uttalat, nya former av *underlägsenhet*.”² Edward W. I *”Afrikabilder i läroböcker”* analyserar Ann Färnström 13 historieböcker för högstadiet. Edward W. Said tar också upp vi-och-dom-tänkandet och odlandet av myter i sin *”Orientalism”*³

¹ Leo Pekkala, *Lesser Nations - The Nordic Countries in English History Textbooks* (Rovaniemi: University of Lapland, 1995)

² Luis Ajagán-Lester, *”De Andra” – Afrikaner i svenska pedagogiska texter (1768-1965)* (Stockholm: HLS Förlag, 2000) s.239

³ Edward W. Said, *Orientalism* (Stockholm: Ordfront förlag, 1997)

”Behandlingen i läromedlen i historia av judarnas roll i den västerländska historien är knapphändig och ofta distanserad” konstaterar Stéphane Bruchfeld i sin granskning av historieböcker⁴.

James W. Loewen berättar om populära missuppfattningar, kvarlevande myter och direkta lögnen i amerikanska historieböcker i *Lies My Teacher Told Me – Everything Your American History Textbook Got Wrong*. Han diskuterar även dold rasism i de amerikanska böckerna⁵. I artikeln *History war i 1990-åren i USA – kampen mellan H och h*, publicerad i *Utbildning och Demokrati*, presenterar Elisabeth Buk-Berge den interna kontrovers som rör vad amerikanerna egentligen skall skriva om sig själva, och hur de ska skriva det i sin egen historia. Samma tema, dock med en djupare dykning i historien, återkommer i Joseph Moreaus *School Book Nation – Conflicts over American History Textbooks from the Civil War to the Present*⁶. Till viss del rörs amerikanska skolboks-kontroverser och om vad som skall tryckas och inte tryckas (klappjakt på misstänkt kommunism under kalla kriget) i Jonathan Zimmermans *Whose America? Culture Wars in the Public Schools*⁷.

6 Teoretisk utgångspunkt, metod och avgränsningar

För den läromedelsanalysintresserade finns en mängd ingångsvinklar att anlägga till sin undersökning. Jag har tagit min teoretiska utgångspunkt och plockat analysredskap från textanalyser i Göran Andolfs *Historien på gymnasiet – Undervisning och läroböcker 1820-1965*, Staffan Selanders *Lärobokskunskap – Pedagogisk textanalys med exempel från läroböcker i historia 1841-198* och Sture Långströms *Författarröst & Lärobokstradition – En historiedidaktisk studie*. Andolf för bland annat en diskussion om hur epokindelningar ser ut och har förändrats och räknar hur mycket material som har vägts in under olika sektioner.⁸ För att relatera kvantitativa mått använder sig Andolf av *normalrader* bestående av 50 nedslag.⁹ Denna tanke har jag utvecklat för att själv skapa undersökningsverktyget *standardsidor* vilket presenteras nedan. Även Selander använder stoffstrukturering som analysmetod för pedagogiska texter.¹⁰ Långström använder rubriksättning som en analysmetod och ser även på ”förklaringar som dominerar författarens framställning dels ur ett tidsperspektiv – är det kort historia, dag för

⁴ Stéphane Bruchfeld, ”Öga för öga, tand för tand...” – en granskning av svenska läromedel i historia, religion och samhällskunskap för högstadiet och gymnasiet om judendom, judisk historia och Förintelsen. (Stockholm: Svenska Kommittén Mot Antisemitism, 1996)

⁵ James W. Loewen, *Lies My Teacher Told Me – Everything Your American History Textbook Got Wrong* (New York: Touchstone, 1995)

⁶ Joseph Moreau, *School Book Nation – Conflicts over American History Textbooks from the Civil War to the Present* (Michigan: The University of Michigan Press, 2003)

⁷ Jonathan Zimmerman, *Whose America? Culture Wars in the Public Schools* (Cambridge: Harvard University Press, 2002)

⁸ Göran Andolf, *Historien på gymnasiet – Undervisning och läroböcker 1820-1965* (Uppsala: Esselte Studium, 1972)

⁹ Andolf, s. 142

¹⁰ Staffan Selander, *Lärobokskunskap – Pedagogisk textanalys med exempel från läroböcker i historia 1841-1985* (Lund: Studentlitteratur, 1988)

dag, månad för månad eller lång historia, år för år, eller sekel för sekel, [...] ur ett förändringsperspektiv – vem eller vad är det åstadkommer förändringar?”¹¹

En given fråga för textanalys av läroböcker är vad, vilket stoff, vilken fakta, författaren väljer att inkludera och exkludera i sina böcker?

Det är emellertid inte meningsfullt att försöka analysera allt i texterna, man kan med fördel göra en avgränsning till några få teman, och sedan jämföra samma tema i bok efter bok.¹²

I samma riktning som citatet ovan pekar har jag inte jämfört hela böcker utan begränsat mig till epokerna 'franska revolutionen' och 'andra världskriget' för min djupare analys.

Inom ramen för denna uppsats har jag använt mig av analysredskap vilket tidsmässigt ger en lämplig inpassning in i den givna tidsramen. En naturlig tanke är att innehållsanalysera de bilder som finns i böckerna men av tidsmässiga skäl håller sig denna uppsats till analysverktygen *epokindelning*, *stoffsortering och stoffstrukturering*, *stoffutrymme*, *stoffinkludering* och *förklaringar*. Även om det inte utförs någon innehållsanalys av bildmaterialet är den faktamässiga presentationen från bilder, diagram, kartor et cetera representerat under stoffinkludering. En händelse som presenteras via bild i en bok och text i en annan bok är alltså likställda under kapitlen för stoffinkludering.

¹¹ Sture Långström, *Författarröst & Lärobokstradition – En historiedidaktisk studie* (Umeå: Borea Bokförlag, 1997)

¹² Staffan Selander i *Skolböcker 3 – Den (o)möjliga läroboken – Rapport från Läromedelsöversynen* Ds 1988:24

6.1 Standardsida

Beroende på layout, sidstorlek, typsnitt och radavstånd kan ”en sida text” betyda olika mycket text för olika böcker. För att möjliggöra vissa jämförelser mellan böckerna behövs ett översättningsverktyg vilket transformerar en helsida text i en bok till ett nytt antal sidor i en annan. Ett sätt är att skapa en norm för vilken alla sidor sedan ställs i relation till. För att skapa en norm till denna uppsats har följande metod använts:

- a) Sidor med bara text i, för boken, vanligt typsnitt väljs.
 - a. inga bilder på sidan eller i texten
 - b. Sammanlagt 3 plus 3 textsidor med 3 respektive 2 rubriker på var sida.
- b) Alla ord på sidorna räknas och en genomsnitt räknas ut för den bokens standardsida.
- c) Den boken med minst antal genomsnittords bildar norm och nu finns det ett rationellt att jämföra med.

bok	sida	rubriker	antal ord		minsta	största	skillnad ¹³	ratio
			sida	genomsnitt				
Alla tiders historia Maxi	215	2	359	325	350	364	96%	1,00
	237		350					
	255		364					
	102	3	303		279	303	92%	
	384		279					
	471		294					
Epok	122	2	429	410	410	429	96%	1,26
	183		422					
	328		410					
	165	3	402		396	402	99%	
	372		396					
	387		401					
Människan genom tiderna	108	2	484	480	469	484	97%	1,48
	289		473					
	348		469					
	187	3	466		466	502	93%	
	195		487					
	58		502					

¹³ Det minsta antalet ord i relation till det största antalet för att kontrollera att allt för stora avvikelser inte uppkommer i urvalet.

Epos	371	2	517	516	505	517	98%	1,59
	378		505					
	519		515					
	198	3	531		503	531	95%	
	222		523					
	541		503					
Connections to Today ¹⁴	480+496	2	718	715	691	723	96%	2,20
	891+893		723					
	932		691					
	399+796	3	767		687	767	90%	
	796+797		687					
	940+941		701					
People and Nations	805	2	798	809	785	821	96%	2,49
	824		821					
	835		785					
	416	3	759		759	852	89%	
	440		852					
	759		836					

Det finns ett problem med metoden. Böckerna inte bara har text på sidorna, det finns även bilder. Att göra area-beräkningar för icke-textdelar av böckerna för ett rationellt hinns inte med inom ramen för denna uppsats. Jag bedömer metoden med standardsida som ett hyggligt hjälpmedel till att bestämma relationsproportioner.

6.2 Epokindelning / Övergripande strukturer

Samtliga undersökta böcker under avsnitt 8 har en, förutom det inledande tematiska *varför historia?* en dominerande kronologisk kapitelindelningsstruktur och de valda epokerna; *varför historia?*, *-600 f Kr*, *600 f Kr-600*, *600-1500*, *1500-1750*, *1750-1850*, *1850-1914*, *1914-1945*, *1945-* representerar ett grovhugget genomsnitt av böckernas epokindelning. Kategorierna är medvetet årtalsmässigt överlappande och ej ömsesidigt uteslutningsbara som markör av graden av osäkerhet. Det handlar om en ungerfärlig indelning baserat på böckernas registeruppgifter. Att djupanalysera innehållet av varje mening är tidsmässigt utom räckhåll för denna uppsats. Med allra största säkerhet finns det åtminstone en, från författarna, medveten 'anakronism' under någon epok i någon bok.

6.3 Källorna

Jag använder bara förstahandskällor och alla källor, det vill säga böckerna, är kompletta och i perfekt skick. På grund av att läromedlen har flera författare och för att underlätta för läsaren väljer jag att hänvisa till böckernas titel, inte författare, i den löpande notapparaten.

¹⁴ Sammanslagning av sidor till "hela textsidor" var tvunget.

7 Urval - Att hitta aktuella svenska och amerikanska historieläroböcker med världshistoria för gymnasiet

Det amerikanska läroboksrådet, American Textbook Council beskriver sig själva som
an independent national research organization established in 1989 to review the
history and social studies textbooks used in the nation's schools.¹⁵

Vidare berättar man att det inte är lätt att sammanställa läromedlslistor i Förenta Staterna men de har ett system med utvalda skolområden för att få ett grepp.¹⁶ För historieläromedel i *World History* för motsvarande svensk gymnasienivå listar ATC sex titlar av vilka två har använts till denna C-uppsats; *Connections to Today* och *People & Nations*.

Skolverket har på sin hemsida länkar till listor över läromedel hos FSL¹⁷, branschorganisationen Föreningen Svenska Läromedel.¹⁸ SUNET, Swedish University Network, listar läromedelsproducenter i sin webbkatalog²⁰ och Skolverket har även en länk till SLI, Svenska läromedel på internet²¹. Från dessa listor med läromedel och läromedelsproducenter titlar som riktar sig till gymnasiets A- och AB-kurser (tillsammans) och behandlar världshistoria 'från tidernas begynnelse' sorterats ut:

Interskol Förlag AB	<i>Epok A</i>
Liber AB	<i>Epos A</i>
Liber AB	<i>Epos A+B</i>
Natur och Kultur, Bokförlaget	<i>Människan genom tiderna</i>
Studentlitteratur AB	<i>I historiens spegel</i>
Almqvist & Wiksell förlag	<i>Vägar till nuet</i>
Gleerups	<i>Alla tiders historia A</i>
Gleerups	<i>Alla tiders historia Maxi (A+B)</i>
Gleerups	<i>Alla tiders historia upplaga 5</i>
Gleerups	<i>Perspektiv på historien A</i>

Förutom *Alla tiders historia upplaga 5* och *Epos A* är alla dessa titlar representerade i denna uppsats. Dessutom har Interskols föregångare till *Perspektiv på historien A*, *Historia Kurs A* från 1995, och Almqvist & Wiksell Förlags *Människans Vägar 1+2* efter samråd med handledare medtagits med i grundundersökningen.

¹⁵ American Textbook Council, 2005: About us. (nov 2005) <http://www.historytextbooks.org/about.htm>

¹⁶ American Textbook Council, 2005: Widely Adopted History Textbooks. (nov 2005)

<http://www.historytextbooks.org/adoptions.htm> <http://www.historytextbooks.org/about.htm>

¹⁷ <http://www.skolutveckling.se/skolnet/lankar/pedagog.html>

¹⁸ Föreningen Svenska Läromedel, 2005: Läromedelskatalogen. (nov 2005) www.laromedel.nu

¹⁹ Föreningen Svenska Läromedel, 2005: Medlemsförteckningen. (nov 2005) www.fsl.se

²⁰ SUNET, 2005: Länkförteckning över läromedelsproducenter. (nov 2005)

http://katalogen.sunet.se/kat/business/corporations/education/text_books_and_teaching_aids

²¹ Svenska läromedel på Internet, 2005: Läromedelsproducenter. (nov 2005) www.sli.se

Till den djupare analysen har de två amerikanska böckerna, två A-kursböcker och två AB-kursböcker valts ut. Böckerna skall hålla samma utgivningsperiod som de amerikanska och jag har valt böcker så att det inte finns två från samma förlag.

<u>Tabell 3. Utvalda böcker för djupare analys.</u>			
<u>typ</u>	<u>namn</u>	<u>tryckt</u>	<u>förlag</u>
amerikansk	Connections to Today	1999	Prentice Hall
amerikansk	People and nations	2004	Holt, Rhinehart and Winston
A+B	Alla tiders historia Maxi	2002	Gleerups
A+B	<i>Epos</i>	2003	Almqvist & Wiksell
A	<i>Epok</i>	2000	Interskol
A	Människan genom tiderna.	1999	Natur och Kultur

8 definitioner

textruta

Ett sidospår till den löpande texten som presenteras för sig själv i en ruta. På något sätt är det markerat att texten i rutan inte direkt hör tillsammans med den löpande texten. Exempel på sådana markeringar är annorlunda bakgrundsfärg, annorlunda typsnitt och avgränsningslinjer. I avsnitten med böckernas stoffstrukturering har textrutor markerats med kursiv stil.

<p><u>Rubrik</u> Den löpande texten i en textruta.</p>
--

9 Epokindelning / Övergripande strukturer

Sett till böckernas kronologiska indelning av stoffet sticker de amerikanska böckerna ut med sin, i jämförelse, generösare fördelning av utrymme till händelser innan *Antiken*. Vågar till nuet är den enda boken vilken inte når över 75 %-gränsen för sitt eget material vid slutet av andra världskriget. *Epos* lägger, jämfört med annat eget stoff, minst utrymme på tiden efter 1945. För diagram, se Appendix 1.

Tabell 4. Böckernas ungerfärliga kronologiska uppdelning.

	Alla tiders historia A	Alla tiders historia Maxi	Epok	Epos A+B	Historia	I historiens spegel	Människan genom tierna	Människans vågar	Perspektiv på historien A	Vågar till nuet	Connections to Today	People & Nations
varför historia?	0%	0%	0%	0%	1%	2%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
-600 f Kr	5%	4%	4%	3%	3%	6%	2%	0%	3%	3%	7%	10%
600 f Kr-600	7%	7%	6%	7%	6%	7%	8%	3%	6%	5%	10%	9%
600-1500	8%	10%	8%	12%	7%	13%	15%	7%	9%	10%	15%	14%
1500-1750	13%	12%	15%	21%	22%	10%	19%	15%	11%	12%	11%	6%
1750-1850	19%	21%	23%	12%	15%	12%	17%	19%	11%	8%	10%	14%
1850-1914	11%	13%	5%	18%	7%	14%	11%	15%	22%	23%	13%	13%
1914-1945	14%	13%	17%	11%	16%	14%	9%	16%	17%	12%	13%	12%
1945-	23%	20%	20%	15%	24%	23%	19%	22%	22%	28%	16%	20%
annat	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	4%	2%

Källa: se litteraturlista / undersökta böcker

10 Djupare analys

10.1 Böckernas stil

De amerikanska böckerna har en stil som vid första anblick ger ett aningen tumultartat intryck. Färgglada bilder, kartor, diagram, textrutor och tidslinjer i texten, brevid texten och i marginaler konkurrerar nästintill ständigt med läsaren om ögats uppmärksamhet. De svenska böckerna har en mer lågmäld stil där textens röda linje står mer i fokus för läsaren. De amerikanska böckerna erbjuder en nära på överflödigt mängd instruktioner till texten som till exempel *People & Nations* ”Terms to Define”, ”People to Identify” och ”Places to Locate”²² i början på varje kapitel. De svenska böckerna håller en lägre profil, *Epok* till exempel har en diskret fundera-på-ruta i slutet av kapitlen och hänvisar till ”Analys & Tolkning” i slutet av boken.²³

²² *People & Nations* s. 751

²³ *Epok* s. 398

10.2 Franska revolutionen

10.2.1 Stoffsortering och stoffstrukturering

Böckerna sortera in sitt stoff i rubriker och underrubriker efter följande ordning;

Tabell 5. Stoffsortering, franska revolutionen.	
Alla tiders historia Maxi	Revolutioneras tid Franska revolutionen och Napoleonkrigen Revolutionens orsaker <i>Inga pengar till nöjen</i> Revolutionens utbrott Borgerskapets revolution <i>Systemskap</i> Den andra revolutionen Skräckväldet <i>Revolutionsalmanackan</i> Resultatet av franska revolutionen <i>Nyklassicismen</i> Napoleon Den upplyste despoten Napoleons Europa 1812 och Waterloo Wienkongressen <i>Wienkongressen i trefjärdedelstakt</i> De politiska ideologierna Revolutioner och reformer Nationalismens princip: ett folk - en stat Norden under 1800-talet
Epok	Europa tar ledningen Den franska revolutionen Ekonomisk kris Kamp mellan stånden Borgerskapets revolution Folkets revolution Kvinnornas brödtåg Deklarationen om de mänskliga rättigheterna Uppror <i>Flykten till Varennes</i> Fransk republik Skräckvälde
Epos	Det gamla samhällets höjdpunkt - och sammanbrott Den franska revolutionen Förspelet: parlamentets revolt mot kungen Kungen kallar in de tre stånden Det tredje ståndets revolt Småfolkets och böndernas revolt Stånds- och privilegiesamhället avskaffas <i>Kvinnotåget till Versailles</i> Nationalförsamlingens reformarbete Den andra revolutionen 1792-94 Småborgarnas revolt: krig och skräckvälde <i>Marie-Antoinette</i> <i>Hävdandet av kvinnans rättigheter</i> Förklaring om kvinnans rättigheter

	<p>Medelklassen återtar makten Sammanfattning</p>
Människan genom tiderna	<p>Uppllysning och revolution Franska revolutionen Revolutionens första skede 1789-92 Nationalförsamlingen bildas Paris och landsbygden i uppror Ståndsprivilegierna upphävs 1791 års författning Frankrike reformeras Kungen flyr Revolutionens andra skede 1792-94 Skräckväldet <i>Sansculottotternas utbildningsprogram</i> Direktoriet Kvinnornas roll Hur ska man sammanfatta revolutionen? Napoleontiden</p>
Connections to Today	<p>Enlightenment and Revolution The French Revolution and Napoleon (1789-1815) On the Eve of Revolution The Old Regime A Financial Crisis The King Takes Action Storming the Bastille Creating a New France Revolts in Paris and the Provinces Liberty, Equality, Fraternity Up close: Women March on Versailles A Time of Reform Reaction outside France War at Home and Abroad Radical Days Downfall of the Monarchy <i>Parallel Through Time: Portraits in Wax</i> The Convention under siege Reaction and the Directory Women in the Revolution Changes in Daily Life The Age of Napoleon Begins The End of an Era</p>
People & Nations	<p>The Emergence of Modern Nations The American and French Revolutions The French Revolution The Old Regime First Estate Second Estate Third Estate Growing Discontent Mutual Discontent The Financial Crisis Louis XV Louis XVI The Meeting of the Estates General The Spread of the Revolution <i>Connections: Then and Now - Independence Days</i> The End of the Old Regime</p>

	Reforms in Government The Constitutions of 1791 The Legislative Assembly and War <i>Perspectives: Legacies of the Past - Two Declarations of Freedom</i> The End of the Monarchy The French Republic The National Convent Exporting the Revolution The Reign of Terror <i>History Through the Arts - The Death of Murat</i> Work of the National Convention The Directory Napoleon Bonaparte Napoleon's Seizure of Power The Napoleonic Era A Return to Peace
--	--

Under vad sorteras franska revolutionen?

Connections to Today och *Människan genom tiderna* sorterar båda sina avsnitt under ”Upplysning och revolution”, *Alla tiders historia Maxi* hamnar i samma område med sitt ”Revolutionernas tid”. *Epos* och *People & Nations* syftar också på social förändring med sina ”Det gamla samhällets höjdpunkt – och sammanbrott” respektive ”The Emergence of Modern Nations”. *Epok* kategoriserar franska revolutionen under ”Europa tar ledningen”.

Alla tiders historia Maxi skiljer sig från *Epok*, *Epos*, och *Människan genom tiderna* genom att inte låta ”Franska revolutionen” vara en egen kategori utan slår ihop den med Napoleonkrigen. De amerikanska böckerna gör likadant men där *Connections to Today* slår ihop kategorin med Napoleon bakar *People & Nations* samman ”The American and French Revolutions”.

Vad sorteras under franska revolutionen?

De svenska A-kursböckerna börjar direkt med det franska samhällets ståndindelning, missnöje och ekonomiska kriser. *Epok* får in allt under ”Ekonomisk kris”, medan *Människan genom tiderna* har ståndindelningen och missnöjet direkt under ”Franska revolutionen” och sorterar den ekonomiska krisen under sektionen ”Revolutionens första skede”.

Alla tiders historia Maxi och *Connections to Today* inleder med ögonblicksskildringar från öppningen av ståndsmötet samt eden i bollhuset. *Epos* och *People & Nations* inleder med ett stycke om läget i Frankrike i början av 1790-talet.

Connections to Today och *People & Nations* sorterar båda det franska samhällets ståndindelning under rubriken ”The Old Regime” där den förstnämnda boken även beskriver missnöjet. *People & Nations* har en egen kategori, ”Growing Discontent”. Sedan följer båda med ”The Financial Crisis”.

A- och B-kursböckerna lägger all bakgrund under samma kategori, *Epos* under "Förspellet: parlamentets revolt mot kungen" och *Alla tiders historia Maxi* under "Revolutionens orsaker"

Ständernas sammankallning avslutar ovan nämnda sektioner i de svenska böckerna förutom *Epos* som sorterar det under "Kungen kallar in de tre stånden". I den sektionen beskrivs också den utvalda skarans sociala bakgrund. *Alla tiders historia Maxi* ger en beskrivning av representanternas sociala bakgrund i sin ögonblicksskildring från inledningen. Händelseförloppet från ledamöternas samling maj 1789 fram till nationalförsamlingens bildande sorteras i *Epok*, *Människan genom tiderna*, *Alla tiders historia Maxi* och *Epos* under "Kamp mellan stånden", "Nationalförsamlingens bildas", "Borgerskapets revolution" samt "Det tredje ståndets revolt". *Connections to Today* och *People & Nations* skildrar samma skeende under "The King Takes Action" och "The Meeting of the Estates General"

Efter nationalförsamlingens bildande skildras stormningen av Bastiljen och de följande händelserna runt om i Frankrike i "Paris och landsbygden i uppror" i *Människan genom tiderna*, "Folkets revolution" i *Epok* och "Småfolkets och böndernas revolt" i *Epos*. I samma sektion beskriver *Epok* adelns avsägande av sina privilegier vilket *Människan genom tiderna* berättar om under "Ståndsprivilegierna upphävs" och *Epos* i snarlika "Stånds- och privilegiesamhället avskaffas". *Epos* och *Epok* följer med sektionerna "Kvinnotåget till Versailles" (textruta) och "Kvinnornas brödtåg". *Människan genom tiderna* nämner kvinnotåget senare under sektionen "Kvinnornas roll". *Alla tiders historia Maxi* tar in alla ovan nämnda händelser under "Borgerskapets revolution" och avslutar den sektionen med turerna kring kungaparets flyktförsök och den nya författningen från 1791. *Epok*, *Människan genom tiderna* och *Epos* skildrar den nya författningen i sektionerna "Deklarationen om de mänskliga rättigheterna", "Frankrike reformeras" och "Nationalförsamlingens reformarbete". *Människan genom tiderna* avslutar sektionen "Revolutionens första skede" med subsektionen "Kungen flyr" och *Epok* har textrutan "Flykten till Varennes".

People & Nations behandlar händelserna som följde, och stormningen av Bastiljen, i "The Spread of the Revolution". I en helsidestextruta, "Connections: Then and now – Independence Days", dras paralleller till flertalet andra länders nationaldagar. *Connections to Today* låter "Storming the Bastille" avsluta "On the Eve of Revolution" och fortsätter med "Revolts in Paris and the Provinces" under "Creating a New France". Under "The End of the Old Regime", beskriver *People & Nations* avsägandet av ståndsprivilegierna, deklARATIONEN om mänskliga rättigheter och kvinnotåget till Versailles. *Connections to Today* lägger kvinnotåget i sektionen "Women March on Versailles" men tar upp de två tidigare nämnda händelseförloppen i "Liberty, Equality, Fraternity". *People & Nations* fortsätter med kyrkans nya spelregler i "Reforms in Government" och med "The Constitution of 1791" tas, förutom själva konstitutionen, kungafamiljens flyktförsök upp. *Connections to Today* sorterar kyrkan, konstitutionen och kungafamiljens flyktförsök under "A Time to Reform".

Epok avslutar ”Den franska revolutionen” med ”Uppror” där krigen mot grannländerna och kungafamiliens fångslandes sorteras. Den andra undersökta A-kursboken, *Människan genom tiderna*, låter revolutionen fortsätta med ”Revolutionens andra skede 1792-94” med underrubriken ”Skräckväldet”. *Epok* följer ”Den franska revolutionen” med ”fransk republik” under vilken ”Skräckväldet” sorteras. *Alla tiders historia Maxi* och *Epos* sorterar också sina ”Den andra revolutionen” och ”Den andra revolutionen 1792-94” under sina respektive franska-revolutionen-kategorier och båda böcker har även ”Skräckväldet” som underrubriker. *Alla tiders historia Maxi* avslutar franska revolutionen med Robespierres avrättning medan både *Människan genom tiderna* och *Epos* även låter ”Direktoriet” samt ”Medelklassen återtar makten” vara avslutande sektioner där Napoleons maktövertagande 1799 markerar revolutionens slut. *Människan genom tiderna* sorterar in ”Kvinnornas roll” innan sin revolutionssammanfattning och *Epos* har sektionen ”Förklaring om kvinnas rättigheter” samt texttrutan ”Hävdandet av kvinnas rättigheter”.

People & Nations avslutar sin franska-revolutionen-kategori med fångslandet av Ludvig XVI (precis som *Epok*), sorterat under ”The End of Monarchy”. I den dubbelsidiga texttrutan ”Two Declarations of Freedom” dras paralleller mellan den franska och amerikanska revolutionen. ”The French Revolution” följs av ”The French Republic”. *Connections to Today* fortsätter ”Creating a new France” med undersektionerna ”Reaction outside France” och ”War at home and Abroad”. Under nästa sektion, ”Radical Days”, återfinns ”Downfall of the Monarchy”, ”The Convention Under Siege” och ”Reaction and the Directory”. Sorteringsmässigt avslutas franska revolutionen med Direktoriets fall och Napoleons maktövertagande. Kvinnors roll och rättigheter sorteras under ”Woman in the Revolution”.

10.2.2 Utrymme

För att erhålla ett jämförbart material gällande franska revolutionens tidsrymd har den av böckerna dominerande tidsrymden 1789-1799 (nära ståndssammanfattningen –Direktoriet faller) antagits. Dessa sidor i böckerna tiden inkluderar även bakgrundsförklaringar.

bok	sidor		
	totalt	område	andel
Människan genom tiderna	350	8	2,3%
People & Nations	954	17,75	1,9%
Epok	401	7	1,7%
Connections to Today	1027	17,5	1,7%
Alla tiders historia Maxi	539	8	1,5%
Epos	582	8	1,4%
Uträkningar för antal sidor, se Appendix.			

Connections to Today och *People & Nations* har en likartad andel av sitt utrymme vikt åt franska revolutionen. Samma sak gäller för *Epos* och *Alla tiders historia Maxi*. A-kursboken *Människan genom tiderna* sticker ut med sina 2,3 % jämfört med *Epoks* 1,7 %.

Tabell 7. Böckernas utrymme till franska revolutionen, B.				
bok	ratio	sidor		sts
		totalt	område	
People and Nations	2,49	954	17,75	44,2
Connections to Today	2,20	1027	17,5	38,5
Epos	1,59	582	8	12,7
Människan genom tiderna	1,48	350	8	11,8
Epok	1,26	401	7	8,8
Alla tiders historia Maxi	1,00	539	8	8,0
Uträkningar för antal sidor, se Appendix.				

Omräknat med hjälp av standardsidor dominerar de amerikanska böckerna tydligt. Båda har mer än dubbelt så mycket utrymme jämfört med godtycklig svensk bok. *Epos* har ungefär 60 % mer²⁴ utrymme än *Alla tiders historia Maxi* och *Människan genom tiderna* ungefär 30 % mer än *Epok*²⁵.

10.2.3 Stoffurval

Alla böcker inkluderar någon form av bakgrundsförklaring kring ståndindelningen, de tre ståndens sociala sammansättning och plikter. När det gäller det ekonomiska läget lägger tar de amerikanska böckerna upp mer inrikespolitisk bakgrund men alla är överens om att stödet till Nordamerika och dålig skötsel är bidragande faktorer. *Alla tiders historia Maxi* och *Människan genom tiderna* nämner konkurrensen från Storbritanniens företag som en förklaring.

Gällande sammankallandet av generalständerna berättar *People & Nations* och *Epos* om hur delegaterna valdes och *Connections to Today* tar upp kungens krav på skatteböcker från stånden. *Epok* och *Epos* nämner inte eden i bollhuset.

Följande stormningen av bastiljen tar *Epok* och de amerikanska böckerna upp La Fayette's ledarskap över vapenbärande trupper och *People & Nations* och *Människan genom tiderna* berättar om hur den gamla rojalistiska flaggan byts ut mot trikoloren.

Alla böckerna tar på något sätt upp nationalförsamlingens avskaffande av de högre ståndens privilegier men de amerikanska är tyngre när det gäller deklarationen om de mänskliga rättigheterna vilken de kopplar till den amerikanska. *People & Nations*, *Alla tiders historia Maxi* och *Människan genom tiderna* berättar hur den förslagna deklarationen om kvinnans rättigheter ratas. *Människan genom tiderna* är den enda boken som bara berättar om kvinnotåget till Versailles i texten, alla andra gör det i texten, med en bild och i en bildtext.

När det gäller statens reformer håller *Människan genom tiderna* jämna steg med vad som presenteras i de amerikanska böckerna och presenterar faktiskt som enda bok vissa liberalekonomiska reformer. Alla böcker berättar hur staten konfiskerar kyrkans mark och säljer den.

²⁴ 12,7/8≈1,6

²⁵ 11,8/8,8≈1,3

Epos är den enda boken som inte nämner kungafamiljens flyktförsök vilket stoppas i Varennes. *Alla tiders historia Maxi* och *Epok* har som enda böcker en Axel von Fersen-koppling till Marie Antoinette.

De amerikanska böckerna är i betydande utsträckning mer utförliga gällande lagstiftande församlingar och nationalförsamlingar som sammanträder och konstitutioner som antas. Alla böcker berättar dock om att den lagstiftande församlingen förklarar krig mot Österrike i april 1792. De amerikanska böckerna är mer omfattande i stoffurvalet gällande första koalitionen mot Frankrike och revolutionskrigen i slutet av 1790-talet. Om Marie Antoinettes avrättning förtäljs ej i *Människan genom tiderna*.

Epok och *Connections to Today* tar inte upp den nya revolutionskalendern och *People & Nations* är den enda boken som berättar om metersystemets uppkomst. Alla böcker berättar om Skräckväldet, avrättningarna och Robespierres slutgiltiga öde. *Epok* och *Alla tiders historia Maxi* tar inte upp konstitutionen från 1795 men alla beskriver direktoriets impopularitet och Napoleons kupp.

10.2.4 Förklaringar

Varför stormades Bastiljen?

Alla tiders historia Maxi

Sommaren 1789 var Paris som en häkkittel. Priset på bröd var rekordhög efter föregående års missväxt. Spannmålskonvojer och butiker plundrades. När så kungen drog samman trupper till Paris och Versailles, spreds ryktet att aristokraterna skulle krossa den nya nationalförsamlingen. På jakt efter vapen stormade folkmassor den 14 juli 1789 den medeltida fästningen Bastiljen mitt i Paris.²⁶

Epok

När de kungliga trupperna samlades vid Versailles agerade stadsstyrelsen i Paris. Den var dominerad av liberala krafter som var påverkade av upplysningsfilosofernas syn på samhällsstyret. De beväpnade frivilliga genom att plundra militära arsenaler. Den gamla fästningen Bastiljen, mitt i Paris, ansågs innehålla vapen. I ett allmänt upplopp stormades Bastiljen den 14 juli 1789.²⁷

Epos

Tredje ståndets triumf födde misstanken att motståndare till den nybildade nationalförsamlingen skulle genomföra en militärkupp. Allt fler regementen hade samlats utanför Paris i början av juli. Oro hängde i luften och rykten spreds. Den 14 juli exploderade Paris. Stora människomassor drog då runt i staden på jakt efter vapen för att försvara nationalförsamlingen. Det gamla slottet Bastiljen stormades, och detta blev snart en symbol för den revolution som bara var i början.²⁸

Människan genom tiderna

Då kungen avskedade sin finansminister, som föreslagit rättvisare skatter, gick de lägre klasserna till aktion. Man fruktade en kontrarevolution (motrevolution) från kungens sida, och folk började söka efter vapen för att försvara sig. En våldsamt uppretad människomassa på jakt efter vapen stormade och intog den 14 juli Bastiljen. Det var en medeltida fästning, som användes som fängelse för politiska fångar. Sten för sten revs Bastiljen ner.²⁹

²⁶ *Alla tiders historia Maxi* s.245

²⁷ *Epok* s. 175

²⁸ *Epos* s. 269

²⁹ *Människan genom tiderna* s. 177

Connections to Today

On July 14, Paris seized the spotlight from the National Assembly meeting in Versailles. The streets buzzed with rumours that royal troops were going to occupy the capital. More than 800 Parisians assembled outside the Bastille, a grim medieval fortress used as a prison for political and other prisoners. The crowd was demanding weapons and gunpowder believed to be stored there.³⁰

People & Nations

Fearing that he [*Louis XVI*] planned to drive out the National Assembly by force, the people of Paris took action. On July 14, 1789, they stormed and captured the Bastille, the hated prison-fortress, in search of weapons. They planned to use the weapons to defend the National Assembly against the royal troops.³¹

Alla böckerna har ett aktörsperspektiv på förklaringen och alla är eniga om att målet med stormningen är att hitta vapen. Vidare är alla även överens om att bakgrunden till händelsen är ett hot om militärt ingripande från kungligt håll. I de amerikanska böckerna är det Parisbefolkningen som står bakom agerandet. *Alla tiders historia Maxia* och *Epos* och *Människan genom tidernas* agent är en folk- eller människomassa. *Epok* har stadsstyrelsen i Paris som uppbackningsgrupp bakom stormningen.

Varför förklarar Frankrikes nationalförsamling Österrike krig våren 1792?

Alla tiders historia Maxi

Våren 1792 tog revolutionen ny fart. I april förklarade nationalförsamlingen entusiastiskt krig mot Österrike, och snart befann sig Frankrike i krig mot nästan hela Europa. ”Krig mot slotten, men inte mot stugorna”, var parollen. Nationalförsamlingen tänkte sig ett kort korståg, där de franska soldaterna skulle hälsas som befriare av de förtryckta folken.³²

Epok

Den franska drottningen Marie Antoinette, som var österrikisk prinsessa, förde hemliga förhandlingar med Frans II av Österrike. När Österrike och Preussen förklarade sig villiga att återställa den gamla ordningen i Frankrike, förklarade Frankrike krig mot Österrike.³³

³⁰ *Connections to Today* s. 483-484

³¹ *People & Nations* s. 426

³² *Alla tiders historia Maxi* s. 247

³³ *Epok* s 178

Epos

Jakobinerna ville att revolutionen skulle fortsätta: dels spridas till andra länder, dels radikaliseras i Frankrike. För att nå dessa mål propagerade de under våren 1792 för att landet skulle gå i krig. I ett krig skulle revolutionens fiender på hemmaplan avslöja sig [...]. Bissot och Jakobinerna skulle bli bönhörda: den 20 april 1792 förklarade nationalförsamlingen krig mot Österrike.³⁴

Människan genom tiderna

I den lagstiftande församlingen stod nu höger- och vänstergrupper mot varandra. Våren 1792 drev församlingens ledare igenom en krigsförklaring mot Österrike. De tänkte sig att ett krig skulle ena vänster- och högerkrafter och därigenom ge dem möjlighet att behålla makten. Därför spred de ut att det var Frankrikes uppgift att för ut revolutionens idéer och befria staterna från envælde.³⁵

Connections to Today

Groups on the left soon held the upper hand. In April 1792 the war of words between French revolutionaries and European monarchs moved onto the battlefield. Eager to spread the revolution and destroy tyranny abroad, the Legislative Assembly declared war first on Austria, then on Prussia, Britain and other states.³⁶

People & Nations

The fear of foreign invasion electrified the Legislative Assembly. Each group in the assembly hoped that a successful foreign war would increase its own influence. [...] With only a few members opposed, in April 1792, the Legislative Assembly voted to declare war on Austria.³⁷

Connections to Today, *Epos* och *Alla tiders historia Maxi* menar att skälet till krigsförklaringen var att sprida revolutionen till omkringliggande länder. *Människan genom tiderna* hävdar att syftet med kriget var just det men att skälet bakom krigsförklaringen var att behålla makten. *Epok* förklarar krigsförklaringen genom Marie Antoinettes hemliga förhandlingar och främmande maktens hot om invasion. Hotet om invasion tas fasta på i *People & Nations* men förklaringen där är att de olika grupperna i nationalförsamlingen tror att de har något att tjäna på det.

10.3 Andra världskriget

10.3.1 Stoffsortering och stoffstrukturering

Böckerna sorterar in sitt stoff i rubriker och underrubriker efter följande ordning;

³⁴ *Epos* s.272

³⁵ *Människan genom tiderna* s. 179

³⁶ *Connections to Today* s.489

³⁷ *People & Nations* s.432

Tabell 8. Stoffsortering, andra världskriget.

<p>Alla tiders historia Maxi</p>	<p>Mellankrigstiden och andra världskriget</p> <p>Mellankrigstiden</p> <ul style="list-style-type: none"> Demokratier i Europa Tillväxt och kris i USA Den stora depressionen sprider sig Fascism i Italien och Spanien Nazidiktatur i "Tredje riket" Förintelsen Kommunistisk diktatur i Sovjetunionen Stormaktspolitik under mellankrigstiden <ul style="list-style-type: none"> Nationernas Förbund Nazityskland förbereder för krig Anschluss och Münchenöverkommelsen Molotov-Ribbentrop-pakten <p>Andra världskriget</p> <ul style="list-style-type: none"> Tyska och sovjetiska segrar <i>Revansch i järnvägsvagen</i> Slaget om Storbritannien Globalt krig <i>Avrättningarna i Lidice - ett nazistiskt illdåd</i> Kriget vänder Krigsslutet <i>Terrorbombningarna</i> Krigsförbrytarrättegångar <p><i>Konst och arkitektur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Surrealismen</i> <i>Funktionalismen</i> <p>Norden under mellankrigstiden och andra världskriget</p> <ul style="list-style-type: none"> Sverige under mellankrigstiden Sverige under andra världskriget <ul style="list-style-type: none"> Försvar och försörjning Tyska trupper på svenska järnvägar Beundran, avståndstagande och avsky - svensk opinion gentemot Nazityskland <ul style="list-style-type: none"> Tidningskritik mot Nazityskland Riksföreningen Sverige-Tyskland för det "nya" Tyskland Professor protesterar Kulturbojkott mot Tyskland Våra nordiska grannar under andra världskriget <ul style="list-style-type: none"> Finska vinterkriget Fortsättningskriget Danmark och Norge under tysk ockupation <i>Tyskepiger</i>
----------------------------------	---

	<p>Diktaturernas framväxt Italien Tyskland - Weimarrepubliken Maktövertagandet Konzentrationsläger --- Världsherravälde och världskrig Det industrialiserade samhället Norden fram till första världskriget Första världskriget Norden under första världskriget Mellankrigstiden Skapandet av den nordiska välfärdsstaten USA Ryssland från tsardöme till sovjetstat Diktaturernas framväxt De aggressiva diktaturena Andra världskriget Krig i Västeuropa Bombraider mot Storbritannien Winston Churchill Operation Barbarossa Blixtkrig Krig i stilla havet Pearl Harbor Globalt krig Axelmakterna på höjden av sin makt <i>Tyska surrogatprodukter</i> Början till slutet <i>Förintelsekrig</i> Invasion i Europa - D-dagen De allierades krigsmål Jaltakonferensen Krigsslutet <i>Kami-kazepiloterna</i> Krigets offer <i>Förintelseläger</i> Krigsförbrytelser Norden under andra världskriget Sverige Finland Vinterkriget Försättningskriget <i>Gustaf Mannerheim 1867-1951</i> Danmark - Norge ockuperas Krigsåren i Sverige Svenska försörjningsproblem</p>
Epos	<p>Världskrigens tid 1914-1945 Första världskriget Demokrati eller diktatur? Europa och USA under mellankrigstiden --- Nazityskland växer: vägen mot kriget Münchenavtalet sammanfattning</p>

	<p>Norden under mellankrigstiden Andra världskriget Upptakten Den tysk-ryska pakten Angreppet på Polen Finska vinterkriget Angreppet på Norge och Danmark Frankrikes fall <i>Winston Churchill</i> Slaget om Storbritannien Operation Barbarossa <i>Korståget mot kommunismen: Führerns ord</i> <i>Korståget mot kommunismen: Soldaternas handling</i> Motståndet hårdnar <i>Kvinnorna i kriget</i> Underjordiskt motstånd Judeutrotningen / Förintelsen³⁸ <i>Vad visste judarna?</i> Vändpunkt i Stilla Havet <i>Civilbefolkningens lidande</i> Vändpunkter: Stalingrad, Kursk och El Alamein Invasionen i Normandie Hiroshima Krigsmålen Finland i fortsättningskriget Danmark: från samarbete till motstånd Norge: hjemmefronten växer Sverige i beredskap Neutralitet med förhinder <i>Hot mot tryckfriheten</i> Sammanfattning</p>
Människan genom tiderna	<p>Världskrigens tid 1914-45 Första världskriget Idyll och kris Demokratier i väst Diktaturerna Mellersta Östern Indien Kina och Japan Norden under mellankrigstiden Mot världskrig 1920-talet: försök till samförstånd 1930-talets våldspolitik Eftergiftspolitikens år Från eftergift till krig Andra världskriget Blixtkrigen Slaget om Storbritannien Mussolinis äventyr Slaget om Sovjetunionen Kriget i Asien Avgörandets år Krigets slutskede Krigets facit ”Den slutgiltiga lösningen” Koncentrationslägren</p>

³⁸ Har rubriken ”Judeutrotningen” i innehållsförteckningen och rubriken ”Förintelsen” i texten.

	<p>Nürbergrättegången Norden Danmark Norge Finland Sverige</p>
<p>Connections to Today</p>	<p>World Wars and Revolutions World War I and its Aftermath (1914-1919) Revolution in Russia (1917-1939) Nationalism and Revolution Around the World (1914-1939) Crisis of Democracy in the West (1919-1939) World War II and its Aftermath (1931-1949) Aggression, Appeasement, and War Early Challenges to World Peace The Spanish Civil War <i>Art History: Picasso, Guernica</i> German Aggression Continue The Plunge Toward War Why War Came The Global Conflict: Axis Advances The First Onslaught Up Close: The Battle of Britain Charging Ahead Operation Barbarossa Growing American Involvement Japan Attacks The Global Conflict: Allied Successes Occupied Lands The Allied War Effort Parallels Through Time: Women in Wartime Turning Points The Red Army Resists Invasion of France Toward Victory War in the Pacific The Nazis Defeated Defeat of Japan Looking Ahead From World War to Cold War Aftermath of War The United Nations The Crumbling Alliance Containing Communism</p>
<p>People & Nations</p>	<p>World War in the Twentieth Century World War I and the Russian Revolution The Great Depression and the Rise of Totalitarianism New Political Forces in Africa, Asia, and Latin America World War II Threats to World Peace Japanese Aggression in Asia Italy's Conquest of Ethiopia Civil War in Spain <i>History Through the Arts: Painting – Guernica by Pablo Picasso</i> Hitler's aggressions Annexing Austria</p>

Czechoslovakia and the Sudeten Crisis
 Appeasement at Munich
 Unchecked Fascist Aggression
 Preparations for War
 The Nazi-Soviet Pact
 Danzig and the Polish Corridor
What If? –The League of Nations
 Axis gains
 The “Phony War”
 Scandinavia and the Low Countries
 The Fall of France
Connections: Here and There – Resistance to Nazi Occupation
 The Battle of Britain
 United States Involvement
 The Atlantic Charter
 The Soviet Union and the United States
 Eastern Europe and the Mediterranean
 Germany’s Attack on the Soviet Union
 The Soviet Defense
 “New Order” and “Final Solution”
Linking Geography to History – Geopolitics
 Japanese Aggressions in the Pacific
 American Entry into the War
 The End of the War
 Important Offensives
 The Invasion of Italy
 The War at Sea and in the Air
 The War in the Pacific
 Victory in Europe
 Attacks on Japan
 Yalta and Potsdam
Building History Study Skills: Reading About History – Understanding a Biographical Account
 Japanese Surrender
 Costs of the War
 The World Since 1945
 Europe and North America in the Postwar Years
 Aftermath of the War in Europe
 The Occupation of Germany
 Peacemaking Problems
 The United Nations
 Origins of the Cold War
 Reconstruction, Reform, and Reaction in Europe
 The United States and Canada

Under vad sorteras Andra världskriget?

Epos, Epok, Människan genom tiderna, Connections to Today och *People & Nations* sorterar in andra världskriget under sektioner som sträcker sig över första och andra världskriget. *Alla tiders historia Maxi* lägger andra världskriget under ”Mellankrigstiden och andra världskriget”.

Vad sorteras under ”andra världskriget”?

-1939

Alla tiders historia Maxi, Epok och *Människan genom tiderna* tar ett direkt avstamp från Tysklands anfall på Polen den 1 september 1939. *Epos* inleder med sektion ”Upptakten” vilken berättar om Tjeckoslovakien i mars 1939. Följande sektion är ”Den tysk-ryska pakten” varpå den nästkommande är ”Angreppet på Polen” vilken följaktligen behandlar händelserna den 1 september 1939.

De amerikanska böckerna sorterar även in bakomliggande händelser såsom Japans expansion, Italiens invasion i Etiopen, Spanska inbördeskriget, Tysklands expansion och Molotov-Ribbentrop-pakten under ”andra världskriget”. Förutom ovan nämnda skeenden i *Epos* sorteras dessa händelser i de svenska böckerna tydligt in i fack innan ”andra världskriget” såsom till exempel *Alla tiders historia Maxis* ”Stormaktspolitik under mellankrigstiden”, *Epoks* ”De aggressiva diktaturerna och *Människan genom tidernas* ”Mot världskrig”. *Connections to Today* räknar åren 1931 till 1939 inom ramen för ”andra världskriget (och dess direkta följder)”. *Alla tiders historia Maxi* har mellan sektionerna ”Globalt krig” och ”Japanerna anfaller Pearl Harbor” en karta med bildtexten ”*Japans expansion under mellankrigstiden och andra världskriget.*”³⁹

1939-1942

Epos berättar under ”Angreppet på Polen” om Tyskland och Sovjetunionens anfall mot landet och fortsätter med ”Finska vinterkriget”, ”Angreppet på Norge och Danmark” och ”Frankrikes fall”. De tre andra böckerna behandlar dessa skeenden under en och samma sektion; ”Tyska och sovjetiska segrar”, ”Krig i Västeuropa” och ”Blixtkrigen”. *Alla tiders historia Maxi* och *Epok* hänvisar till sektionerna ”Finska vinterkriget” under ”Våra nordiska grannar under andra världskriget” respektive ”Finland” under ”Norden under andra världskriget” medan *Människan genom tiderna* behandlar Vinterkriget under ”Blixtkrigen”. Gemensamt för de svenska böckerna är nu att de avslutar en tidigare sektion med Paris’ fall och går vidare med det *Epok* kallar ”Bombraider mot Storbritannien” medan de andra enas om ”Slaget om Storbritannien”. *Epos* och *Epok* har en textruta tillskriven Winston Churchill.

Connections to Today följer samma mönster som de tre svenska böckerna i majoritet med ”The First Onslaught” fram till ”The Battle of Britain”. Finska vinterkriget behandlas kort. *People & Nations* är mer utförlig med krigsutbrottet och följande händelser i ”Danzig and the Polish Corridor” och går vidare med ”The Phony War” (vilken inkluderar Finska vinterkriget),

³⁹ Alla tiders historia Maxi sidan 410

”Scandinavia and the Low Countries”, ”The Fall of France” innan ”The Battle of Britain” finns textutran ”Connections: Here and There - Resistance to Nazi Occupation”

”Operation Barbarossa” följer i *Epok* och *Epos* medan *Människan genom tiderna* inflikar ”Mussolinis äventyr” innan sitt ”Slaget om Sovjetunionen” vilket följs av ”Kriget i Asien” där Japans attack mot Pearl Harbor tas upp. *Alla tiders historia Maxi* följer ”Slaget om Storbritannien” med ”Globalt krig” där Italiens intåg i kriget 1940 och Tysklands anfall mot Sovjetunionen behandlas fram till och med sommaren 1942. I en undersektion kommer ”Japanerna anfaller Pearl Harbor” med Förenta staternas intåg i kriget. *Epos* tar, förutom situationen Tyskland-Sovjetunionen hösten 1941, upp Japans attack mot Pearl Harbor under rubriken ”Motståndet hårdnar”. *Epos* fortsätter med sektionerna ”Underjordiskt motstånd” och ”Förintelsen”. *Epok*, till skillnad från *Epos*, tar inte upp Tysklands anfall mot Sovjetunionen under ”Operation Barbarossa” där det istället talas om operationens planering och situationen på Balkan. Själva anfallet kommer under nästa sektion, ”Blixtkrig”. *Epok* fortsätter med ”Krig i Stilla havet” där Japans krigföring i Asien och Japans relation med Förenta staterna diskuteras. ”Pearl Harbor” följs av sektionen ”Globalt krig” och ”Axelmakterna på höjden av sin makt”.

”Charging Ahead” i *Connections to Today* tar upp de italienska och tyska anfällen mot Grekland och Jugoslavien och händelserna i Nordafrika. ”Operation Barbarossa”, ”Growing American Involvement” och ”Japan Attacks” avslutar delen ”The Global Conflict; Axis Advances”. Nästföljande del, ”The Global Conflict: Allied Success” börjar med en redogörelse för hur de Tysk- och Japanockuperade områdena behandlades samt nazisternas folkmord. *People & Nations* följer ”The Battle of Britain” med ”United States Involvement” och ”The Atlantic Charter” vilka koncentrerar sig på relationen mellan Förenta staterna och Storbritannien. Innan ”Germany’s Attack on the Soviet Union” kommer ”Eastern Europe and the Mediterranean” under vilken situationen i mellanöstern behandlas. I sektionen ”The Soviet Defense” behandlas händelserna i Sovjetunionen fram till att tyskarna når Stalingrad i september 1942. Hitlers planer för Europa och Förintelsen tas upp under ”’New Order’ and ’Final Solution’”. Stilla havssituationen behandlas i sektionen ”Japanese Aggressions in the Pacific” och Japans anfall mot Pearl Harbor kommer under ”American Entry into the War”.

1942 – augusti 1945

Människan genom tiderna och *Alla tiders historia Maxi* sorterar vändpunkterna el Alamein och Stalingrad under sektionerna ”Kriget vänder” och ”Avgörandets år”. *Alla tiders historia Maxi* tar med de allierades invasion av Italien i sin medan *Människan genom tiderna* inte gör det men räknar in Stilla havsslagen som en vändpunkt. De allierades möte i Teheran, invasionen av Italien, landstigningen vid Normandie, tredje rikets fall, atombomberna över Japan tar *Människan genom tiderna* upp under sektionen ”Krigets slutskede”. *Alla tiders historia Maxi* tar, förutom de allierades möte i Teheran, upp samma händelser under ”Krigsslutet”.

Epos och *Epok* har en mer segmenterad uppdelning av perioden. *Epos* sorterar stoffet under "Vändpunkt i Stilla havet", "Vändpunkter – Stalingrad, Kursk och El Alamein", "Invasionen i Normandie", "Hiroshima" och "Krigsmålen". *Epok* har tysklands östfront, Nordafrika, Italien och Stillahavsområdet under "Början till slutet" vilket följs av "Invasion i Europa – D-dagen", "Jaltakonferensen" under "De allierades krigsmål" och Japans och Tredje rikets fall under "Krigsslutet".

Connections to Today fortsätter sin sektion "The Global Conflict: Allied Success" med de allierades krigsmål och kvinnornas roll i andra världskriget under "The Allied War Effort". El Alamein och invasionen av Italien ligger under "Turning Points" vilket följs av "The Red Army Resists", och "Invasion of France". Under "Toward Victory" följer "War in the Pacific", "The Nazis Defeated" och "Defeat of Japan". I *People & Nations* behandlas slaget om Stalingrad och Nordafrika i "Important Offensives" under "The End of the War". "The Invasion of Italy", "The War at Sea and in the Air" och "The War in the Pacific" följer. D-dagen och den följande offensiven mot tyskarnas västfront beskrivs tillsammans med Sovjetunionens avancemang mot Berlin i "Victory in Europe". Indelningen av andra världskriget avslutas med "Attacks on Japan", "Yalta and Potsdam", "Japanese surrender" och "Costs of War".

Norden under andra världskriget

Efter "Krigsmålen" sorterar *Epos* in de nordiska händelserna i "Finland i försättningskriget", "Danmark: från samarbete till motstånd", "Norge: hjemmefronten växer", "Sverige i beredskap" och "Neutralitet med förhinder". *Människan genom tiderna* sorterar också in "Norden" under "Andra världskriget" där varje land förutom Island får en sektion. *Alla tiders historia Maxi* och *Epok* låter inte dessa händelser sorteras under andra världskriget utan låter de få en egen ingrupping under "Norden under andra världskriget" respektive "Norden under mellankrigstiden och andra världskriget".

1945-

Epok och *Människan genom tiderna* avslutar sina andravärldskrigetssektioner med "Krigets offer", textrutan "Förintelseläger" och "Krigsförbrytelser" respektive de snarlika indelningarna "Krigets facit", "Den slutgiltiga lösningen", "Koncentrationslägren" och "Nürnberggrättegången". *Epok* behandlar även "den slutgiltiga lösningen"⁴⁰ under kriget i "Koncentrationsläger" under "Maktövertagandet" i "Diktaturernas framväxt". *Epos* sorterar, som tidigare nämnt, "Förintelsen" mellan "Underjordiskt motstånd" och "Vändpunkt i Stilla havet". Nürnberggrättegångarna nämns ej. *Alla tiders historia Maxi* avviker med sin sortering av "Förintelsen" under "Mellankrigstiden" medan boken likt *Epok* och *Människan genom tiderna* avslutar "Andra världskriget" med "Krigsförbrytarrättegångar".

De amerikanska böckerna sorterar, likt *Epos*, också in nazisternas folkmord innan vändpunkterna i kriget. Krigsrättegångarna sorteras i *Connections to Today* in i "Aftermath of the War" under "From World War to Cold War" där även förintelsen behandlas ytterligare.

⁴⁰ Alla tiders historia Maxi sidan 295

People & Nations behandlar inte rättegångarna under ”World War II” utan i följande ”Europe and North America in the Postwar Years”

Det är tydligt att de amerikanska böckerna har en generösare fördelning av krigsupptaktsmaterial vilket sorteras under kategorin ”andra världskriget” medan de svenska böckerna, förutom ett visst undantag i *Epos*, sorterar händelser före tysklands anfall mot Polen inom andra kategorier.

Händelserna under själva krigsförloppet är i böckerna strukturerat mer likartat med axelmakternas framgångar, krigets vändpunkter och krigsslutet kategoriserade i olika över- och undersektioner. Alla böcker förutom *Alla tiders historia Maxi* sorterar in nazisternas folk mord någonstans under andra världskriget. *Epos* sticker ut genom att inte nämna krigsförbrytarrättegångarna medan dessa behandlas under andra världskriget i de andra svenska böckerna och i sektioner för krigets konsekvenser (aftermath) i de amerikanska.

Utrymme

För att få en jämförbart material gällande andra världskrigets tidsrymd har sektioner om krigsrättegångar har exkluderats medan sidor som behandlar följande händelser inkluderats;

- a) Tysklands anfall mot Polen – Japans kapitulation
- b) Förintelsen⁴¹
- c) Krigets (kronologiskt) direkta följder i form av mänskligt lidande etc.

bok	sidor		
	totalt	område	andel
Epok	401	17,1	4,3 %
Alla tiders historia Maxi	539	18,5	3,4 %
Epos	582	16,5	2,8 %
People & Nations	954	21,5	2,3 %
Människan genom tiderna	350	6,75	1,9 %
Connections to Today	1027	19,5	1,9 %
Uträkningar för antal sidor, se Appendix.			

I förhållande till sitt respektive stoffurval toppar *Epok* som har mer än dubbelt så mycket stoff från den utvalda perioden jämfört med *Connections to Today* och *Människan genom tiderna*. *Alla tiders historia Maxi* och *People & Nations* ligger på ungefär 20 % mer⁴² jämfört med sina boksystkon i samma kategori. A-kursböckerna *Epok* och *Människan genom tiderna* skiljer sig markant där *Epok* har över 125 % mer⁴³ från den undersökta perioden.

⁴¹ Sidor som behandlar judeförföljelser och uppbyggnader av koncentrationsläger innan andra världskrigets utbrott har ej inkluderats.

⁴² $3,4/2,8 > 2,3/1,9 > 1,21$. Alltså över 20 % mer.

⁴³ $4,3/1,9 > 2,25$. Alltså över 125 % mer.

bok	ratio	sidor		sts
		totalt	område	
People & Nations	2,49	954	21,5	53,5
Connections to Today	2,20	1027	19,5	42,9
Epos	1,59	582	16,5	26,2
Epok	1,26	401	17,1	21,5
Alla tiders historia Maxi	1,00	539	18,5	18,5
Människan genom tiderna	1,48	350	6,75	10,0

Uträkningar för antal sidor, se Appendix.

Omräknat i standardsidor ger de amerikanska böckerna klart och tydligt mest utrymme åt andra världskriget. Även om *Människan genom tiderna* har en högre ratio än *Epok* ligger den sistnämnda på mer än dubbla antalet sidor. *Epos* ger ungefär 40 % mer utrymme i standardsidor jämfört med *Alla tiders historia Maxi*.

10.3.2 Stoffurval

Följande Tysklands anfall på Polen skiljer sig stoffurvalet något. *Epok* berättar att Italien förklarar sig som icke krigförande. De amerikanska böckerna berättar om franska och engelska truppförflyttningar till Maginotlinjen vilket även tas upp i *Epok*. *Alla tiders historia Maxi* och *Epos* tar båda upp låtsaskriget och *Epos* är, bland böckerna, mest specifik över Sovjetiska ultimatum som ställs mot Baltikum. *Människan genom tiderna* berättar att Sovjetunionen, förutom Finland och Baltikum, gör landvinningar i Bessarabien. *Alla tiders historia Maxi* är den enda boken som berättar att farlederna utanför den norska kusten mineras av Storbritannien.

Tyskland anfaller Belgien och Nederländerna i alla böckerna med det är bara *People & Nations* och *Epok* som berättar att även Luxemburg attackerats. *Alla tiders historia Maxi* och *Epok* är de enda böckerna som inte refererar till evakueringen vid Dunkirk. *Epok* är den svenska bok som gör sällskap med transatlanterna i att berätta att Italien går med i kriget mot Frankrike och det är endast *People & Nations* som uttryckligen beskriver att Italien förklarar Storbritannien krig. *Människan genom tiderna* är mest utförlig av de svenska böckerna gällande Frankrikes villkor i vapenstilleståndet och *Epos* och *Epok* är de böcker vilka ej tar upp att det skrevs på i vagnen från första världskrigets slutförhandlingar. *Epos* och de amerikanska böckerna tar upp exilregering för det fria Frankrike i London men *Epos* nämner ej att den leds av de Gaulle.

Alla böckerna presenterar Tysklands luftkrig mot Storbritannien men *Epok* är enda boken vilken nämner att Hitler försöker få Spanien, Vichy-Frankrike och Sovjetunionen när anfällen visar sig misslyckade.

Connections to Today och *People & Nations* är jämfört med de svenska böckerna mycket mer utförliga gällande Förenta Staternas förhållande till kriget innan de går med i kriget fullt ut. *Människan genom tiderna* är den enda boken vilken inte nämner något angående Roosevelts och Churchills möte och The Atlantic Charter.

People & Nations är den enda boken som tar upp det tysk-turkiska avtalet om turkisk neutralitet och att Hitler i ett möte med Stalin vill att Stalin skall koncentrera sig på Asien med Hitler tar Europa.

Alla böcker behandlar den tyska offensiven mot Sovjetunionen 1941 men de amerikanska är mer utförliga. Samma sak gäller det japanska avancemanget i Östasien där *People & Nations* står som faktagiganten i sällskapet. *Epok* är den svenska bok vilken tar upp flest händelser som till exempel den Japan-sovjetiska neutralitetspakten och det Amerikanska olje- och materielembargot vilket verkställs i protest mot Japan. Attacken mot Pearl Harbor är väl representerad i alla böcker, liksom händelserna i och runt Stalingrad 1942-43. *Epos* är den enda boken som nämner pansarslaget vid Kursk.

De allierades landstigning på Sicilien tar alla upp och *People & Nations* är ensam om uppgiften att Italiens nya regering under Badoglio officiellt förklarar Tyskland krig. Det enda som alla svenska men ingen amerikansk bok tar upp är de allierades terrorbombningar över Tyskland. Visserligen tas bombningar av Tyskland upp, men inte i samma ordalag som i de svenska böckerna.

De allierades framgångar i Stilla Havet beskrivs helt klart mest utförligt av *People & Nations* som radar upp slag efter ö efter slag. *Epos* är den enda övriga boken som berättar att Brittiska trupper krigar mot Japan i Burma. I *People & Nations* berättas det dock att trupperna förutom briter består av bland annat Indier och Västafrikaner från de Brittiska kolonierna.

Röda arméns framfart i öster och de allierades öppnande av en ny front i väster med landstigningen vid Normandie tar alla upp men *People & Nations* och *Epos* är de enda som berättar att de allierade också landsatte trupper via Frankrikes Medelhavskust. *Epok* är den enda boken som tar upp det misslyckade kufförsöket mot Hitler 1944 och *Människan genom tiderna* är själv om att berätta om Britternas intåg i Grekland. A-kursböckerna tar till skillnad från de fyra andra inte upp att amerikanska och sovjetiska trupper möts 25 april 1945. Hitlers självmord finns hos alla men att det var Dönitz som tog över det sammanfallande riket tar bara *Epos* och *Människan genom tiderna* med.

De amerikanska böckerna är mer utförliga gällande situationen kring Japan efter Tysklands kapitulation. De är också ensamma med att påpeka att Japan vägrar att kapitulera. Alla tar upp de båda atombomberna och *Människan genom tiderna* tar tillsammans med *Connections to Today* och *People & Nations* med Sovjetunionens krigsförklaring mot Japan och intåget i Manchuriet.

10.3.3 Förklaringar:

Varför invaderade Nazityskland Danmark och Norge?

Alla tiders historia Maxi

Våren 1940 började brittiska örlogsfartyg minera vatten utanför Norges och Danmarks kust för att hindra järnexporten från Sverige. Den 9 april 1940 gick Tyskland plötsligt till anfall mot Danmark och Norge.⁴⁴

Epok

För att inte upprepa första världskrigets misstag var Tyskland tvungen att förhindra sjöfarten till Storbritannien och Frankrike. Flyg och flotta måste ha framskjutna baser vid Atlanten. Tyskland anföll därför överraskande Danmark och Norge den 9 april 1940.⁴⁵

Epos

Hitler fruktade att den engelska flottan skulle skaffa sig baser längs Skandinavien västkust. I mars 1940 gav han order om angrepp så snart farvattnen var isfria.⁴⁶

Människan genom tiderna

Hitler ansåg att ett angrepp på Norge var nödvändigt för att säkra malmhandeln. Den 9 april 1940 angrep han Danmark och Norge.⁴⁷

Connections to Today

Then, in April 1940, the war exploded into action. Hitler launched a blitzkrieg against Norway and Denmark, both which soon fell.⁴⁸

People & Nations

By seizing them [Denmark and Norway], Germany had secured an outlet to the Atlantic. Thus Hitler made certain that his country's navy would not be bottled up in the Baltic Sea as it had in World War I. The long, irregular Scandinavian coastline gave Germany excellent submarine bases. The terrain also provided many good sites for airfields. Thus shipping to France and Great Britain was put in grave danger.⁴⁹

Connections to Today nöjer sig med att kort konstatera vad som hände utan att ge någon förklaring. *Alla tiders historia Maxi* och *Människan genom tiderna* sätter säkrandet av malmtransporter som enda skäl. *Epok* och *People & Nations* gör en koppling till första

⁴⁴ *Alla tiders historia Maxi* s. 435

⁴⁵ *Epok* s. 303

⁴⁶ *Epos* s. 481

⁴⁷ *Människan genom tiderna* s.283

⁴⁸ *Connections to Today* s. 794

⁴⁹ *People & Nations* s. 721

världskriget och anger behovet av u-båts- och flygbaser som förklaring. *Epos* sticker ut genom att ha ett föregripande av en Brittisk invasion som förklaring.

Varför anföll Tyskland Sovjetunionen?

Alla tiders historia Maxi

Vid midsommartiden 1941 gick Tyskland plötsligt med närmare 3 miljoner man till anfall mot Sovjetunionen. Tyskland inledde därmed sitt ”korståg mot kommunismen”, men målet var också att få tillgång till sovjetisk spannmål och olja.⁵⁰

Epok

För Hitler var det kommunistiska Sovjetunionen den ideologiske huvudfienden, trots den ingångna icke-angreppspakten. Den europeiska delen av Sovjet var det råvaru- och jordbruksområde som det tyska folket behövde till sitt livsrum - Lebensraum, enligt Hitler. Sovjetunionens svårigheter att besegra Finland i vinterkriget hade också övertygat tyskarna att Sovjetunionens styrka var svagare än väntat.⁵¹

Epos

På några veckor skulle Röda armén utplånas och de tyska trupperna besätta en slutlig försvarslinje från Archangelsk vid Norra ishavet till Astrachan vid Kaspiska havet. [...]

Det tyska angreppet på Sovjetunionen var motiverat inte minst av ideologiska skäl. Kommunismen var nazismens huvudfiende och nu skulle den slutligen förintas.⁵²

Människan genom tiderna

Han [Hitler] valde Sovjetunionen, säker på en snabb seger genom ett blixtagrepp. Ett andra motiv var ”livsrum” i öst.⁵³

Connections to Today

Hitler's motives were clear. He wanted to gain "living space" for Germans and to win control of regions rich in resources.⁵⁴

People & Nations

The invasion of the Soviet Union was part of Hitler's master plan for a European "New Order". Hitler wanted to organize the European continent into a single political and economic system ruled from Berlin and dominated by the "Aryan race".

⁵⁰ *Alla tiders historia Maxi* s.409

⁵¹ *Epok* s. 304

⁵² *Epos* s. 483

⁵³ *Människan genom tiderna* s. 284

⁵⁴ *Connections to Today* s. 796

According to that plan, the Soviet Union would supply Germany with food and raw materials.⁵⁵

Alla tiders historia Maxi har ideologi och tillgång till naturens resurser som förklaring. *Epok* kopplar även begreppet "Livsrum" och att Sovjet var svagt som anledning till anfall. *Epok* talar om strategiska mål och *Människan genom tiderna* väljer att lyfta fram "Livsrum" och snabb seger som motiv. *Connections to Today* och *People & Nations* har även de Hitlers framtidsplaner för området och naturresurserna som motiv.

11 Slutsatser

De amerikanska böckerna skiljer sig från de svenska genom att de är mer omfattande gällande stoff och att de lägger något större tyngdpunkt på skeenden innan Antiken. Gällande de närmare undersökta områdena, franska revolutionen och andra världskriget, går det inte att säga mer än att de amerikanska böckerna helt enkelt innehåller mer material. Förutom sorteringen under andra världskriget utpekar de sig inte nämnvärt, på ett generellt plan, gentemot de svenska gällande struktureringens stil och inte heller för de förklaringar som det tittas närmare på.

Det skiljer mycket och det skiljer ofta mellan alla böckerna gällande vad som presenteras, förklaringar som ges och hur stoffet sorteras. Så länge historia inte är en exakt vetenskap får vi nog leva med vissa skillnader när flera tusen år av händelser och motiv skall komprimeras på ett förståligt sätt på ett litet antal sidor.

12 Förslag till vidare undersökningar

För den som är intresserad av att se stora skillnader i förklaringar rekommenderas grundundersökningens böckers behandling av Förenta Staternas inblandning i Vietnamkonflikten efter andra världskriget eller en närmare titt på den nazistiska ideologins kvinnosyn varmt.

En granskning av böckernas behandling av kvinnor i historien i allmänhet bör också ge intressanta resultat. I äldre upplagor verkar den kvinnliga närvaron minimal vilket övergår till representation i form av 'kvinnor i textur och bilder' och i de allra senaste upplagorna verkar författarna ha ansträngt sig åt att väva in både män och kvinnor i den löpande texten.

⁵⁵ *People & Nations* s. 729

Sammanfattning

Denna uppsats undersöker eventuella skillnader mellan kontemporära amerikanska och svenska gymnasieböcker i historia. I en grundundersökning med 10 svenska och 2 amerikanska böcker visar det sig att de amerikanska böckerna är mer generösa med material rörande tiden innan 600 f Kr. Till de djupare analyserna har 6 svenska och två amerikanska böcker använts. Med analysverktygen stoffstrukturering, stoffinkludering och förklaringar visar det sig att det inte är någon större skillnad mellan de amerikanska och svenska böckerna mer än att de amerikanska helt enkelt är längre.

Litteraturlista:

- **Ajagán-Lester, Luis**, 2000: "De Andra" – *Afrikaner i pedagogiska texter (1768-1965)*. Stockholm: HLS Förlag.
- **Andolf, Göran**, 1972: *Historien på gymnasiet – Undervisning i läroböcker 1820-1965*. Uppsala: Esselte.
- **Bruchfeld, Stéphane**, 1996: "Öga för öga, tand för tand..." – *en granskning av svenska läromedel i historia, religion och samhällskunskap för högstadiet och gymnasiet om judendom, judisk historia och Förintelsen*.
- **Buk-Berge, Elisabeth** "History war i 1990 årene i USA – kampen mellom H och h" artikel i Utbildning och Demokrati. Stockholm: Svenska Kommittén Mot Antisemitism.
- **Färnström, Ann**, 1993: *Afrikabilder i läroböcker: Rapport 7 / 93*. Mitthögskolan: Institutionen för pedagogisk textforskning.
- **Loewen, James W**, 1995: *Lies My Teacher Told Me – Everything Your American History Textbook Got Wrong*. New York: Touchstone
- **Långström, Sture**, 1997: *Författarröst & Lärobokstradition – En historiedidaktisk studie*. Umeå: Borea Bokförlag
- **Moreau, Joseph**, 2003: *School Book Nation – Conflicts over American History Textbooks from the Civil War to the Present* Michigan: The University of Michigan Press
- **Palmberg, Mai**, 1987: *Afrika i skolböckerna – gamla fördomar och nya*. Stockholm: Framtid för Afrika / SIDA
- **Pekkala, Leo**, 1999: *Lesser Nations - The Nordic Countries in English History Textbooks*. Rovaniemi: University of Lapland
- **Said, Edward W**, 1997: *Orientalism*. Stockholm: Ordfront förlag.
- **Selander, Staffan**, 1988: *Lärobokskunskap – Pedagogisk textanalys med exempel från läroböcker i historia 1841-1985*. Lund: Studentlitteratur.
- **Selander, Staffan**, 1988: i Skolböcker 3 – *Den (o)möjliga läroboken – Rapport från Läromedelsöversynen Ds 1988:24*
- **Zimmerman, Jonathan**, 2002: *Whose America? Culture Wars in the Public Schools*. Cambridge: Harvard University Press

Internetkällor:

- **American Textbook Council**, 2005: *About us*. (nov 2005)
<http://www.historytextbooks.org/about.htm>
- **American Textbook Council**, 2005: *Widely Adopted History Textbooks*. (nov 2005)
<http://www.historytextbooks.org/adoptions.htm> <http://www.historytextbooks.org/about.htm>
- **Föreningen Svenska Läromedel**, 2005: *Läromedelskatalogen*. (nov 2005) www.laromedel.nu
- **Föreningen Svenska Läromedel**, 2005: *Medlemsförteckningen*. (nov 2005) www.fsl.se
- **SUNET**, 2005: *Länkförteckning över läromedelsproducenter*. (nov 2005)
http://katalogen.sunet.se/kat/business/corporations/education/text_books_and_teaching_aids
- **Svenska läromedel på Internet**, 2005: *Läromedelsproducenter*. (nov 2005) www.sli.se

Läromedel:

- **Almgren, Börje mfl**, 2002: *Alla tiders historia Max* (första upplagan). Malmö: Gleerups
- **Almgren, Börje mfl**, 2002: *Alla tiders historia A* (andra upplagan). Malmö: Gleerups
- **Ellis m.fl.**: 1999: *World history: Connections to Today*, New York: Prentice Hall
- **Elm, Sten & Thulin, Birgitta**, 1995: *Historia kurs A*. Malmö; Interskol.
- **Elm, Sten & Thulin, Birgitta**, 2000: *Epok* (första upplagan). Malmö; Interskol.
- **Ekonen, Jouni m.fl.**, (sv. övers. Andersson, Yngve & Bergström, Carin), 1993: *Människans vägar 1+2*. Helsingfors: Almqvist & Wiksell.
- **Graninger, Göran, m fl**, 1993: *Vägar till nuet*. Uppsala: Almqvist & Wiksell
- **Mazour m.fl.**: 2004: *People & Nations*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- **Oredsson, Sverker & Andersson, Lars m.fl**, 1995: *I Historiens spegel*. Göteborg: Akedemikerförlaget.
- **Sandberg, Robert mfl**, 2003, *EPOS för gymnasieskolan kurs A och B* (Tredje upplagan). Stockholm: Liber AB
- **Skrutkowska, Karin mfl**, 1999: *Människan genom tiderna* (första upplagan). Stockholm: Natur och Kultur

Appendix

Alla tiders historia Maxi		
Mellankrigstiden	Förintelsen	2
	Mellankrigstiden	2
Andra världskriget	Andra världskriget	0,5
	Tyska och sovjetiska segrar	2
	Globalt Krig	1,5
	Kriget vänder	0,5
	Krigsslutet	1,5
	Krigsförbrytarrättegångar	4
	Andra världskriget	6
Norden under mellankrigstiden och andra världskriget	Sverige under andra världskriget	2,5
	Beundran, avståndstagande och avsky - svensk opinion gentemot Nazityskland	4
	Våra nordiska grannar under andra världskriget	4
	Norden under mellankrigstiden och andra världskriget	11
Totalt:		18,5

Epok		
Andra världskriget	Andra världskriget	
	Krig i Västeuropa	3,5
	Krig i stilla havet	1,5
	Globalt krig	3,4
	De allierades krigsmål	1,2
	Krigsslutet	1,5
	Krigsförbrytelser	0,9
	Andra världskriget	11
Norden under andra världskriget	Norden under andra världskriget	
	Sverige	0,4
	Finland	1,6
	Danmark - Norge ockuperas	1
	Krigsåren i Sverige	2
	Norden under andra världskriget	5

Diktaturernas framväxt	Koncentrationläger	1
	Diktaturernas framväxt	1
Totalt:		

Epos		
Andra världskriget	Uppaktan	0,5
	Den tysk-ryska pakten	3,5
	Angreppet på Polen	
	Finska vinterkriget	
	Angreppet på Norge och Danmark	
	Frankrikes fall	
	<i>Winston Churchill</i>	1,1
	Slaget om Storbritannien	
	Operation Barbarossa	0,9
	<i>Korståget mot kommunismen: Führerns ord</i>	
	<i>Korståget mot kommunismen: Soldaternas handling</i>	
	Motståndet hårdnar	1,5
	<i>Kvinnorna i kriget</i>	
	Underjordiskt motstånd	1
	’udeutrotningen / Förintelsen	1,3
<i>Vad visste judarna?</i>		
Vändpunkt i Stilla Havet	4,3	
<i>Civilbefolkningens lidande</i>		
Vändpunkter: Stalingrad, Kursk och El Alamein		
Invasionen i Normandie		
Hiroshima		
Krigsmålen	0,5	
Finland i fortsättningskriget	2,1	
Danmark: från samarbete till motstånd		
Norge: hjemmefronten växer		
Sverige i beredskap		
Neutralitet med förhinder		
<i>Hot mot tryckfriheten</i>		
Sammanfattning	0,4	
Andra världskriget	16,5	
Totalt:		16,5

Människan genom tiderna

Andra världskriget	Andra världskriget	
	Blixtkrigen Slaget om Storbritannien Mussolinis äventyr Slaget om Sovjetunionen	2
	Kriget i Asien Avgörandets år Krigets slutskede	2,25
	Krigets facit ”Den slutgiltiga lösningen” Koncentrationslägren	1
	Nürnbergrättegången	0,3
	Norden Danmark Norge Finland Sverige	1,5
	Andra världskriget	6,75
Totalt:	6,75	

Connections to today

World War II and it's Aftermath (1931-1949)	World War II and it's Aftermath (1931-1949) inledning	2
	Aggression, Appeasement, and War Early Challenges to World Peace The Spanish Civil War <i>Art History: Picasso, Guernica</i> German Aggression Continue The Plunge Toward War Why War Came	5,5
	The Global Conflict: Axis Advances The First Onslaught Up Close: The Battle of Britain Charging Ahead Operation Barbarossa Growing American Involvement Japan Attacks	5,5
	The Global Conflict: Allied Successes Occupied Lands The Allied War Effort Parallels Through Time: Women in Wartime Turning Points The Red Army Resists Invasion of France	5,5
	Toward Victory War in the Pacific The Nazis Defeated Defeat of Japan Looking Ahead	4
	From World War to Cold War Aftermath of War The United Nations The Crumbling Alliance Containing Communism sammanfattning+frågor	- 0,5 - - - 2
	World War II and it's Aftermath (1931-1949)	19,5
	Totalt:	19,5

People & Nations

World War II	inledning	2
	Hitler's aggressions	0,5
	Axis gains	4,5
	The Soviet Union and the United States	4,8
	<i>Linking Geography to History – Geopolitics</i>	1
	The End of the War	5,8
	<i>Building History Study Skills: Reading About History – Understanding a Biographical Account</i>	1
	Sammanfattning + frågor	2
World War II		21,5
Totalt:		21,5

Sidräkning franska revolutionen:

Alla tiders historia Maxi		
Franska revolutionen och Napoleonkrigen	Franska revolutionen och Napoleonkrigen	5
	Revolutionens orsaker	
	<i>Inga pengar till nöjen</i>	
	Revolutionens utbrott	
	Borgerskapets revolution	
	<i>Systemskap</i>	3
	Den andra revolutionen	
	Skräckväldet	
	<i>Revolutionsalmanackan</i>	
	Resultatet av franska revolutionen	
<i>Nyklassicismen</i>	8	
Napoleon		
Den upplyste despoten		
Napoleons Europa		
1812 och Waterloø		
Wienkongressen	8	
<i>Wienkongressen i trefjärdedelstakt</i>		
Totalt		8

Epok		
	Den franska revolutionen	4
	Ekonomisk kris	
	Kamp mellan stånden	
	Borgerskapets revolution	
	Folkets revolution	
	Kvinnornas brödtåg	
	Deklarationen om de mänskliga rättigheterna	1
	Uppror	
	<i>Flykten till Varennes</i>	1
	Fransk republik	1
Skräckväldet		
Totalt		7

Epos

Den franska revolutionen	
Förspelet: parlamentets revolt mot kungen	
Kungen kallar in de tre stånden	2
Det tredje ståndets revolt	
Småfolkets och böndernas revolt	
Stånds- och privilegiesamhället avskaffas	
<i>Kvinnotåget till Versailles</i>	2
Nationalförsamlingens reformarbete	
Den andra revolutionen 1792-94	
Småborgarnas revolt: krig och skräckvälde	2
<i>Marie-Antoinette</i>	
<i>Hävdandet av kvinnans rättigheter</i>	
Förklaring om kvinnans rättigheter	2
Medelklassen återtar makten	
Sammanfattning	
Totalt	8

Människan genom tiderna	
Franska revolutionen	
Revolutionens första skede 1789-92	2
Nationalförsamlingen bildas	
Paris och landsbygden i uppror	
Ståndsprivilegierna upphävs	
1791 års författning	
Frankrike reformeras	4
Kungen flyr	
Revolutionens andra skede 1792-94	
Skräckväldet	
<i>Sanscultotternas utbildningsprogram</i>	
Direktoriet	
Kvinnornas roll	2
Hur ska man sammanfatta revolutionen?	
Totalt	8

Connections to Today

he French Revolution and Napoleon (1789-1815)	2
On the Eve of Revolution	
The Old Regime	
A Financial Crisis	4,5
The King Takes Action	
Storming the Bastille	
Creating a New France	
Revolts in Paris and the Provinces	
Liberty, Equality, Fraternity	
Up close: Women March on Versailles	5,5
A Time of Reform	
Reaction outside France	
War at Home and Abroad	
Radical Days	
Downfall of the Monarchy	
<i>Parallel Through Time: Portraits in Wax</i>	
The Convention under siege	4,5
Reaction and the Directory	
Women in the Revolution	
Changes in Daily Life	
The Age of Napoleon Begins	
Frågor etc	1
Totalt	17,5

People and nations

The American and French Revolutions	1
The French Revolution	
The Old Regime	
First Estate	
Second Estate	
Third Estate	
Growing Discontent	
Mutual Discontent	
The Financial Crisis	
Louis XV	
Louis XVI	
The Meeting of the Estates General	
The Spread of the Revolution	
<i>Connections: Then and Now - Independence Days</i>	
The End of the Old Regime	
Reforms in Government	
The Constitutions of 1791	
The Legislative Assembly and War	
<i>Perspectives: Legacies of the Past - Two Declarations of Freedom</i>	
The End of the Monarchy	
The French Republic	
The National Convent	
Exporting the Revolution	
The Reign of Terror	
<i>History Through the Arts - The Death of Murat</i>	
Work of the National Convention	
The Directory	
Napoleon Bonaparte	
Napoleon's Seizure of Power	
The Napoleonic Era	
frågor etc	1
Totalt	17,75

Appendix B

Böckernas ungerfärliga kronologiska fördelning.

